

*Ane Bjerg (1856-1939)
havde en fantastisk
hukommelse og var en
ivrig fortæller.*

Ane Bjerg

fortæller samtidshistorier

af Bent E. Hansen oktober 2017

Ane Bjerg – Tage Bjergs Bedstemor
– blev født den 14. april 1856 som
nr. 2 af en søskendeflok på 4.

Hendes forældre var Kirsten og Niels
Jensen Skov. Hendes far var i en
periode på 14 år sognefoged i
Bording.

Som 14 årige kom hun ud at tjene. I
7 år – indtil hun blev gift – tjente hun
hos sin farbror, Laust Jensen, som
havde gården Østergård i Ravnholt
(Hulvejen 1) – den selvsamme gård,
som var Bordings første købmands,
J. C. Nielsen, barndomshjem.

Ane blev i 1877 gift med Anders Bjerg. I 28 år drev de Anes
barndomshjem, hvor der nu er rideskole. Efter mandens død
flyttede hun til Bredgade.

Her fik hun en dag besøg af den kendte lokalmindesamler H. P.
Hansen. Han havde hørt, at Ane havde en stor viden og kunne
fortælle mange lokalhistoriske historier.

De mange små historier giver et godt indblik i livet dengang fra
1850 og fremefter. Tiden bar præg af stor fattigdom, nøjsomhed
og om hårdt arbejde.

Ane fortæller blandt andet om sin far, Niels Jensen Skov.

Han kom ud at tjene som dreng og måtte om aftenen, når han
havde fået hans *næte'er* og lyset var blevet slukket, så kunne han
sidde og binde *ve a swåt foers yv'n*, dvs i mørke.

Og som 10-12 årige løb han flere gange med breve for pastor Henriksen i Bording over til Fyn.

Præstens mor lå syg der. Det vil med postvæsenet nemt tage 14 dage for breve at nå frem, men Niels kunne gøre turen på 3 dage. Første gang kneb det for Niels at finde nattekvarter, men siden gik det bedre. Undertiden lagde han sig om sommeren i en høstak.

Når Niels's far så pastor Henriksen kom gående over Hestlund Bakke, sagde han: *a æ da så glå', for no ska Niels te'n te Fy'n.* Præsten betalte nemlig hele 3 rdl. for en sådan tur, deraf fik drengen de 3 mark, og så fik faderen resten.

Senere, efter at Niels havde været soldat og efter, at han var kommet hjem fra treårskrigen, 1848 – 1851, tjente han hos pastor Henriksen, og der traf han Kirsten Jensdatter med hvem han blev gift.

Anes liv bar også præg af fattigdom, nøjsomhed og hårdt arbejde. Hjemme lærte hun at arbejde meget og længe. Det gjaldt også, da hun kom ud at tjene hos sin farbror Laust Jensen i Ravnholt. Han lå godt nok i sengen de sidste tyve år, men hans kone Else var mand for at sætte Ane i arbejde.

For øvrigt sagde Ane og andre Row'nholdt, når de skulle nævne stednavnet Ravnholt.

I høbjergningstiden stod Ane op klokken 3 og startede med at kærne smør. Klokken 4.30 skulle de i engen, hvor de så arbejdede til klokken omkring 10 om aftenen.

Når de så var kommet hjem og havde fået deres *næt'er*, skulle der malkes og derefter skulle de ofte have 3-4 læs hø *puttet* ind, så klokken blev ofte midnat inden de kunne komme i seng.

Bjergningen af høet på engen tog dengang en måned, hvis det var godt vejr og man begyndte altid dagen før Salten Marked.

I høsttiden var det kvindearbejde at binde op, lægge kornet på vognen og hjælpe med at få det ind. Dengang *bond'* (bandt) man kornet sammen i *tvillinger*, for at der skulle spildes mindst muligt og satte tvillingerne sammen i *traver*. Når man så talte om, hvor meget korn, man havde avlet så talte man om, hvor mange traver, der havde været. Når kornet var ved at blive modent og *de var skalle*, så var der ikke så stor fare for, at det skulle blæse af, men slog det vipperne af, gik man efter bjærgningen og samlede vipper op på marken.

Det var også kvindearbejde *o gy bo'nd*. Dvs man tog en del strå, vel en 40-50 strå, i hver hånd og bandt toppen sammen i en knude. Det var et bånd og der skulle 90 bånd til *en tallis bo'nd*, som man kaldte et bundt. Et sådan slog til til 3 traver.

Når man havde fået det sidste korn i hus, slog de gamle kors for luger og porte og sagde: "O, Gud ske lov og tak."

Når karlene så skulle tærse kornet, skulle kvindfolkene rense det. Kvinden skulle stå og *o seld ku'en* gennem et sold og det hændte, at de kunne stå ved dette arbejde i 3 dage i træk. *O seld* var dog noget af en kunst at kunne og krævede en del øvelse. Da Ane kom til Ravnholt skulle hun lære denne kunst - at sælde. Der blev smidt en vante i soldet og den skulle så køre rundt i soldet. Hun fik lært at seld det meste korn, men ikke rugen. Skulle *æ row kå'stes* (Rugen kastes) i loen var det dog karlearbejde. Senere når rugen var båret på loftet (som regel på stueloftet) var det så kvindes arbejde at passe på rugen ikke tog skade. Det gjorde man ved *å kå'st a row* med en træskovl. Når man i marts måned stod sådan og kastede rugen, *wa de li' te de pol'st* ud af de åbne loftsvinduer. Fik man ikke støvet af, kunne rugen *blyw kåw'n* (lugte muggent), og *Kåw'n brø'* smagte ikke godt.

Til kvindearbejde hørte mange andre gøremål. F.eks. at skulle *kli'n, livi og kalk'* murene – og *swat' æ stålp'er*.

Man rørte kønrøg ud i kærnemælk og dermed malede man både stolper, træsko og træfoden under bilæggerovnen. Stakke tørv var en stor og indviklet kvindearbejde, hvis det vel og mærke skulle udføres rigtigt.

Til vintersyslerne hørte uldbearbejdelse af forskellige art. Men Ane skulle også vaske fårene før hun klippede dem. Hun kunne vaske 70 får en dag og de næste to dage klippede hun dem.

Jo Ane sled hårdt. Men hun arbejdede altid med godt humør og havde aldrig ondt af sig selv. For som hun sagde engang, da hun var blevet ældre: *A gik te mi ar'ber (arbejde) mæ gu'e humø'r å mæ gu'e villi, å de hår aldrig wan en byrde for mæ.*

*Gården Østergård – i dag Hulvejen 1.
Ane Bjerg tjente på gården fra 1870 til 1877.
Billedet er fra omkring 1910.*